

КОМУНИКАЦИЯ НА НАУКАТА - ГОВОРЕНЕ НА НАУЧНИ ТЕМИ НА РАЗБИРАЕМ ЕЗИК: ДОБРИ ПРАКТИКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА. ОПИТЪТ НА RATIO

ИНТЕРВЮ С ПЕТКО ЖЕЛЯЗОВ ОТ RATIO

Резюме:

Петко Желязов разказва за началото на Рацио и видовете събития, организирани от тях, за различните подходи в представянето и популяризирането на науката, за реакциите, които провокира в аудиторията една ефективна научна комуникация. Той говори за предизвикателствата пред Рацио: от една страна разширяването на аудиторията, изискващо баланс между привлекателност и научност, и от друга, ресурсното обезпечение на дейностите по комуникацията на науката, която у нас, за разлика от чужбина, където с нея се ангажират и научни институти и университети, е изцяло в ръцете на граждански организации като Рацио. Като цели на Рацио Желязов формулира демонстрирането, че науката е начин на мислене, мощен инструмент, който можем да използваме в ежедневието си, но и разказ за битието, не по-малко красив и вдъхновяващ от други подобни разкази, като този на религията например.

Ключови думи: наука, комуникация, популяризиране

SCIENCE COMMUNICATION – TALKING ABOUT SCIENTIFIC TOPICS IN UNDERSTANDABLE LANGUAGE: GOOD PRACTICES AND CHALLENGES. THE RATIO EXPERIENCE

INTERVIEW WITH PETKO ZHELYAZOV FROM RATIO

Abstract:

In the interview Petko Jelyazov shares about the beginnings of Ratio and about the variety of events they organize, about the different approaches in the presentation and popularization of science as well as about the reactions that an effective science communication should provoke. He speaks about the challenges Ration faces: on the one hand broadening their audience which requires a balance between attractiveness and scientific correctness, on the other securing the resources necessary for the organization's events – unlike abroad, where there are also scientific institutes and universities engaged in science communication here in Bulgaria this activity is left completely to NGOs like Ratio. As far as Ratio's goals are concerned Jelyazov points to the demonstration that science is a way of thinking, a powerful instrument that can be used in everyday life, but also a story about Being which is no less beautiful and inspiring than other similar stories, like that of religion for example.

Key words: science, communication, popularization

За Петко Желязов:

Част съм от екипа на Рацио от 2014-а година като в последните години изпълнявам ролята на водещ, модератор и текстописец. Завършил съм няколко хуманитарни дисциплини със специализация по Политически науки. Професионалният ми опит е в сферата на корпоративното управление. Съпруг, баща на две деца и страстен библиофил.

*„Задай въпрос, формулирай хипотеза,
тествай хипотезата, виж резултатите и намери истината.*

*Тези прости стъпки не просто
могат да подобрят ежедневието ни,
а и да ни направят по-добри граждани.“*

„Реторика Онлайн“: Бихте ли започнали с няколко думи за Ratio - как е започнало всичко, как се е развило с времето, какви са дейностите и събитията, които организирате?

Петко Желязов: Ratio стартира през не толкова далечната 2012 година. Заразени от добре установената в западните държави традиция за активно участие на учените в популяризиране на собствената им дейност, решихме, че в България съществува такава ниша, а също така - необходимост. Започнахме с малки събития, като първото такова се случи през 2012 год. в младежкия театър. Тогава за пръв път представихме постиженията на български и чуждестранни учени пред аудитория от предимно приятели и познати. Постепенно започнахме да правим събития все по-често на места, които предполагат малко по-неформална обстановка като барове и клубове. С времето ускорихме каданса и към 2018 год. организирахме между 2-4 събития месечно, плюс два големи научни форума всяка пролет и есен. Фокуса на малките събития е върху български учени в различни направления, а на големите - върху чуждестранни гости, професионални комуникатори на науката и известни учени. Постепенно аудиторията на нарасна и днес, на големите форуми на Рацио събираме между 700 и 900 души на събитие.

„Реторика Онлайн“: По отношение на комуникацията на науката - как науката може успешно да достигне широката публика днес?

ПЖ: Чрез комбиниране на различни медиуми, теми и подходи. В началото фокусът ни беше върху събития на живо, където непосредственият контакт с учените позволяваше на аудитория не само да се запознае с темата, а и да

се запознае директно с хората които правят наука. Основната полза на този подход, че по този начин, традиционният, клиширан образ на учения бива оборен, което по същество е една от основните цели на Рацио. Заснемането на събитията и пускането им във видео формат позволи разширяване на аудиторията ни и даде допълнителна възможност за използване на различни аудио-визуални средства за по-ефектна комуникация на идеите, които се представят. Допълнително, подкаст форматите ни позволяват допълнително не само да достигнем до още по-широка аудитория, а и да провеждаме по-продължителни, непосредствени и изпълнени с анекдоти разговори в които говорим за наука и за научни постижения. Принципно, комбинацията между визуални изкуства, театър, технологии, подходяща обстановка и мизансцен, подбор на атрактивни учени и комуникатори и разпространението на съдържанието по различни медии е в основата на успеха ни като организация.

„Реторика Онлайн“: Кои са според вас добрите практики и успешните подходи?

ПЖ: Ефективната научна комуникация е онази, която успява да е ангажираща и интересна. Тя трябва да си поставя за цел чрез анекдоти и стимулация на сетивата (красива презентация, филми, музика и демонстрации на живо) да стимулира аудитория по различни начини, което пък опосредства едно по-ефективно задържане, запомняне на информацията. Когато имаме информация, която е интересна, когато тя бива поднесена естетически, от атрактивен лектор, тогава всичко е много по-лесно и ефективно.

„Реторика Онлайн“: Кои са предизвикателствата пред популяризирането на научното познание? Кои от тях бихте посочили като най-големи/най-сериозни на база на натрупания от вас опит?

ПЖ: Комуникацията на науката е нишов вид шоубизнес. Като такъв, той трудно намира партньори, които устойчиво да обезпечават неговото развитие. На първо място стои ресурсното обезпечение, без което организирането на големи и атрактивни събития е предизвикателно. По отношение на култивирането и разширяването на аудиторията, най-голямото предизвикателство е съдържанието да бъде такова, че да кореспондира с максимално широк кръг от хора. Научната информация не трябва да е твърде сложна, но и не трябва да е твърде елементарна. Не бива да е много, но не бива да е малко. Съдържанието следва да е направено така, че човек освен да научава интересни факти, трябва да отнесе със себе си и разбирането защо тези факти са важни. Защо методът на науката е могъщ инструмент и защо научната грамотност е в основата на едно прогресивно, устойчиво и бързо развиващо се общество.

„Реторика Онлайн“: Ако имате наблюдения върху подобни

популяризаторски платформи в чужбина, според вас има ли някакви особености, които характеризират условията за тази дейност тук, в България?

ПЖ: В чужбина, комуникацията на науката се осъществява с директната подкрепа на държавата чрез публични медии, които създават подобни продукти. Допълнително, научните институти и университети насърчават и организират подобни събития - практика, която е рядкост в България. У нас, комуникацията на науката е продукт на активната работа на граждански организации като Рацио, в чужбина, освен гражданския сектор имаме и активното участие на институциите, които създават наука.

„Реторика Онлайн“: Какви цели си поставя Ratio чрез дейностите, които развивате? - да информирате публиката за нови и интересни научни постижения, да забавлявате, да създавате култура на интерес и любопитство към науката...

ПЖ: Всичко изброено по-горе. Една от основните ни задачи е да представяме постиженията на научния метод, да говорим за науката не като за набор от факти, а като начин на мислене (по думите на Карл Сейгън). Искаме да покажем, че науката, освен най-могъщият инструмент на човечеството по отношение на колективното ни развитие, е и мощен инструмент, който можем да впрегнем в ежедневието си. Задай въпрос, формулирай хипотеза, тествай хипотезата, виж резултатите и намери истината. Тези прости стъпки не просто могат да подобрят ежедневието ни, а и да ни направят по-добри граждани.

Другата основна цел, която си поставяме е да покажем, че разказа за битието, който науката представя е не по-малко интересен, красив и вдъхновяващ от всички останали алтернативни разкази, които откриваме в религията, мистицизма и пр. Тук идеята е на да им се противопоставяме или науката да е в противовес, а да покажем на хората, че вселената, която науката ни разкрива е изумителна и, че този разказ може да удовлетвори всичките ни интелектуални, духовни и естетически потребности. Това, заедно с предимството, че този разказ е истина.

„Реторика Онлайн“: Какво бихте посъветвали някого, учен или изследовател, който се стреми към популяризирането на своята наука или изследователска работа?

ПЖ: Да експериментира. Не съществува някакъв конвенционален начин за ефективна комуникация. Всичко е въпрос на добра комбинация между темперамента на популяризатора, медията и посланието. Намирането на този баланс ще гарантира, че човек ще се чувства комфортно докато го прави, а аудитория винаги ще се намери.

„Реторика Онлайн“: Благодарим Ви за този разговор, и успехи на Ratio.